

Lancering '1001 vrouwen in de twintigste eeuw'

Openingswoord door de Voorzitter van de Tweede Kamer, Khadija Arib

3 oktober 2018

Majesteit,

Dames en heren,

Beste Els,

Wat een eer om hier te mogen spreken, bij de lancering van '1001 vrouwen in de twintigste eeuw'.

Een feest van herkenning, méér nog dan bij de vorige editie - omdat er zoveel vrouwen in staan die we nog gekend of meegemaakt hebben.

En opnieuw een ontdekkingsreis langs de onbekendere maar even stoere, slimme, eigenzinnige en dappere vrouwen.

Van Rosa Manus, die zich inzette voor het vrouwenkiesrecht tot tante Bet, die haar café openstelde voor homo's en lesbiennes.

Van verzetsheldin Truus van Lier tot jazzbandleidster Annie van 't Zelfde.

Van Netty Rosenfeld, de moeder van mijn liefste vriendin, tot Mies Bouwman.

En dan nog 995 anderen.

In veel van de biografieën wordt naar andere vrouwen uit het boek verwezen.

Collega's, vriendinnen, medestrijdsters of mentoren.

Ze staan op de schouders van hun voorgangsters.

Met elkaar vormen zij levende piramides.

Zo was Marga Klompé nooit de eerste Minister geworden zonder de strijd van Aletta Jacobs.

Zo ontleenden de Dolle Mina's hun naam aan de onverzettelijke Wilhelmina Drucker.

En konden onze latere vorstinnen profiteren van het krachtige optreden van koningin-moeder Emma - de eerste vrouw die het koninklijk gezag uitoefende.

Het laat zien dat een emancipatiebeweging haar kracht niet alleen ontleent aan sterke individuen die anderen bewust of onbewust inspireren, maar ook aan onderlinge solidariteit.

Ook ik sta op de schouders van mijn voorgangsters.

Inspirerende, stoere en sterke vrouwen, uit Marokko en uit Nederland.

Op die van mijn oma, die op jonge leeftijd al was gescheiden en altijd onafhankelijk is geweest - heel ongebruikelijk in haar tijd en in haar dorp.

En op die van mijn moeder, die altijd haar eigen geld heeft verdiend, al heeft ze nooit op school gezeten.

Maar zij vond, net als mijn vader, dat ik wel naar school moest en door moest studeren, omdat zij die kans nooit had gehad.

Naast mijn oma en mijn moeder, mijn meest directe familie, waren er meer vrouwen die ik bewonderde.

De muziek van de Arabische zangeres Fairouz vormde in mijn puberteit de soundtrack van mijn leven.

En de schrijfster Nawal El Sawaadi en sociologe Fatima Mernissi lieten me nadenken over vrouwelijke seksualiteit en de Islam.

Nadat ik op vijftienjarige leeftijd naar Nederland

emigreerde, kwamen er Nederlandse vrouwen bij, die mij hebben geïnspireerd.

Sommigen staan ook in dit boek.

Bijvoorbeeld Annie MG Schmidt, die ik altijd heb bewonderd.

Ik ben echt van de Nederlandse taal gaan houden door haar verhalen en versjes.

Met 'het land van de hoppers' als onbetwiste favoriet.

Via haar taal maakte ik kennis met een kant van Nederland waar ik mij volop in herkende - speels en strijdbaar, wars van autoriteit.

En humor als wapen om taboes te doorbreken.

Als al die vrouwen mij iets hebben geleerd, is het dat je actief moet zijn als je iets wil bereiken.

Je stem moet laten horen.

Ik was vrij jong toen ik mij ging inzetten voor een betere positie van migrantenvrouwen.

Dat was een lastige en eenzame strijd.

Binnen de eigen gemeenschap moesten er grote taboes worden doorbroken.

Tegelijkertijd moesten we opboksen tegen vooroordelen en stereotypering in de Nederlandse samenleving.

Joke Smit was voor mij in die tijd een voorbeeld.

Van haar kreeg ik mee dat je dicht bij de macht moet zitten om wezenlijk iets te veranderen.

Zo ben ik de politiek in gegaan.

Vorige week hebben we een beeld onthuld ter nagedachtenis van Suze Groeneweg.

De vrouw die 100 jaar geleden voor het eerst in de Tweede Kamer werd gekozen.

Ook zij is voor mij een voorbeeld.

Zij kwam uit een landarbeidersgezin met ongeschoolde ouders, en zette zich in voor gelijkwaardigheid tussen de seksen en tussen sociale klassen.

Ze was, net als ik, geen zondagskind.

Ze moest het vanwege haar afkomst, dubbel en dwars waarmaken in dat gegoede mannenbolwerk.

En dat lukte haar glansrijk.

Met de komst van Suze Groeneweg veranderde er veel in de Tweede Kamer en in de samenleving.

Zo werd de Troonrede aangepast:

De Koningin begon haar verhaal niet langer met ‘Mijne heeren’, maar met ‘Leden van de Staten-Generaal’.

En Suze Groeneweg maakte mogelijk dat ook vrouwen benoemd konden worden tot burgemeester.

Het Kamerlidmaatschap van Suze Groeneweg vormt het startsein voor een jaar van activiteiten, in opmaat naar de officiële viering van honderd jaar algemeen kiesrecht in mei volgend jaar.

Waarbij we het moment markeren dat mannen én vrouwen mochten gaan stemmen.

Omdat dát het beste past bij de democratische waarden van onze rechtstaat, zo mooi genoemd in de Troonrede: gelijkwaardigheid, tolerantie, vrijheid en rechtszekerheid.

En omdat dát ook het meest recht doet aan de dubbele strijd die voor dat algemeen kiesrecht is gevoerd.

En dat brengt mij bij jou, Els Kloek,

In de inleiding bij dit boek schrijf je dat je ‘de achterkant van de geschiedenis’ naar voren wilde halen.

Zodat er een ander, gelijkwaardiger beeld van de

geschiedenis kon ontstaan.

Een beeld dat ook in de bijhorende tentoonstelling, letterlijk zichtbaar wordt gemaakt.

Het laat ons beter kijken naar de historische betekenis van vrouwen.

En maakt ook scherp waar de lacunes nog liggen: zoals het ontbreken van de eerste vrouwelijke Minister-President ;-)

Henriëtte Roland Holst schreef in een gedicht dat 'de zachte krachten zullen overwinnen'.

Jouw boek is zo'n zachte kracht - ook al kun je er een ruit mee ingooien.

Want jouw rebellie is creatief, origineel, slim, speels - in de geest van Annie Schmidt waarvan ook jij een groot bewonderaar bent (we gaan zo luisteren naar een prachtig lied van haar).

Ik hoop dat dit boek opnieuw een enorm succes wordt, net als de tentoonstelling die Zijne Koninklijke Hoogheid straks officieel zal openen.

En dat het vrouwen generaties lang blijft inspireren.